

PROVINCIERAADSBSLUIT

betreft Melle, Destelbergen en Wetteren - gewestelijk RUP 'Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham'

Advies ikv een openbaar onderzoek - agendering provincieraad

verslaggever Anna Maria Charlier

1. Feitelijke en juridische gronden

- het provinciedecreet van 9 december 2005 en latere wijzigingen, in het bijzonder artikelen 42 en 57
- de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) van 15 mei 2009 en latere wijzigingen, in het bijzonder artikel 2.2.10 §4, dat stelt dat de provincieraad uiterlijk de laatste dag van het openbaar onderzoek haar advies bezorgt aan de Vlaamse regering
- het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan (PRS) Oost-Vlaanderen, goedgekeurd door de Vlaamse regering op 18 februari 2004; en latere wijzigingen
- de strategische visie van de conceptnota 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 20-50', goedgekeurd door de deputatie op 6 juni 2019
- de plenaire vergadering van 24 december 2018 en het verslag ervan
- het besluit van de Vlaamse regering van 15 mei 2020 houdende de voorlopige vaststelling van het ontwerp gewestelijk RUP ' Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham' gelegen in de gemeenten Melle, Destelbergen en Wetteren
- het openbaar onderzoek over het ontwerp gewestelijk RUP 'Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham' te Melle, Destelbergen en Wetteren dat loopt van 9 juni 2020 tot en met 7 augustus 2020
- het op 2 juni 2020 op het provinciehuis ontvangen dossier over het ontwerp gewestelijk RUP ' Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham' te Melle, Destelbergen en Wetteren, met het besluit van de Vlaamse regering houdende de voorlopige vaststelling, het ontwerp gewestelijk RUP en de overige procedurestukken

2. Motivering

Planinhoud

- Het gewestelijk RUP 'Zeeschelde Gentbrugge – Melle en Bastenakkers - Ham' bestaat uit 2 ruimtelijk van elkaar gescheiden deelgebieden: 'Cluster Bastenakkers – Ham' (gelegen op grondgebied van de gemeenten Wetteren en Destelbergen) en 'Voormalig ontginningsgebied Melle' (gelegen op grondgebied van de gemeente Melle). De beide deelgebieden zijn gelegen in de Scheldevallei.
- Het globale planopzet is uitvoering te geven aan het geactualiseerde sigmaplan (overstromingsgebieden en natuurontwikkeling), en daarnaast ook bijkomende natuurgebieden te bestemmen.
- Het eerste deelgebied 'Cluster Bastenakkers – Ham' bestaat uit 2 gebieden die gelegen zijn ten noorden van en langsheen de Schelde, zijnde de gebieden Bastenakkers en Ham.

o Bastenakkers is voornamelijk in landbouwgebruik en volgens het gewestplan bestemd als valleigebied en landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

o Ham is volgens het gewestplan deels bestemd als natuurgebied en deels als landschappelijk waardevol agrarisch gebied.

– Het tweede deelgebied ‘Voormalig ontginningsgebied Melle’ ligt tussen de Schelde en de wijk Melle-Vogelhoek, het omvat een zandwinningsput. Dit deelgebied ligt in habitatrichtlijngebied. Volgens het gewestplan is het bestemd als ontginningsgebied met nabestemming natuurgebied. Het meest zuidelijk deel ligt in parkgebied.

– Het plangebied van het RUP is aangepast t.o.v. de plenaire vergadering over dit RUP: het gebied Melleham in Destelbergen (een bestaand zonevreemd bos) wordt niet meer opgenomen in het RUP, en voor de gebieden Bastenakkers en het Voormalig ontginningsgebied Melle zijn grenscorrecties doorgevoerd.

– Het RUP voorziet volgende herbestemmingen:

o Het gebied Ham uit de cluster ‘Bastenakkers – Ham’ en het deelgebied ‘Voormalig ontginningsgebied Melle’ worden herbestemd naar natuurgebied. Deze gebieden krijgen ook voor het grootste deel een overdruk Grote Eenheid Natuur (GEN), en worden zo deel van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). In het RUP zijn specifieke voorschriften opgenomen m.b.t. waterbeheersing en de waterbergingsfunctie van deze gebieden.

o Het gebied Bastenakkers uit de cluster ‘Bastenakkers – Ham’ wordt herbestemd naar agrarisch gebied met ecologisch belang, daarbij zijn ook specifieke voorschriften opgenomen m.b.t. waterbeheersing en de waterbergingsfunctie van dit gebied.

– Het RUP heeft een totale oppervlakte van 141 ha, daarvan wordt 42 ha bestemd als natuurgebied met overdruk GEN

– Het gewestelijk RUP kadert in de realisatie van het Geactualiseerde Sigma-plan en de realisatie van de Gewestelijke Instandhoudingsdoelstellingen, waarbij de natuurdoelstellingen voor de Zeeschelde werden vastgelegd.

Het Geactualiseerde Sigmaplan bestaat uit een combinatie van de aanleg van gecontroleerde overstromingsgebieden en lokale dijkverhogingen aangevuld met de noodzakelijke natuurontwikkelingsprojecten om te voldoen aan de doelstellingen van de Lange Termijnvisie voor het Schelde- estuarium voor wat betreft de component natuurlijkheid.

– Binnen de doelstellingen van het Geactualiseerde Sigmaplan is het gebied Bastenakkers opgenomen als gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) met behoud van het huidige landbouwgebruik. Tijdens de opmaak van het inrichtingsplan voor GOG Bastenakkers, en n.a.v. grenscorrecties van dit GOG, werd het gebied Ham toegevoegd als GOG. Het GOG Ham zal ingericht worden als gereduceerd getijdengebied (GGG) met getijdennatuur met slikken en schorren. De huidige Zeescheldedijk langs Bastenakkers en Ham wordt verlaagd en verstevigd tot een overstroombare dijk (overloop-dijk). Om het achterland te beschermen wordt een ringdijk aangelegd.

– Het plan-MER ‘Sigmaplan Zeeschelde Gentbrugge - Melle & Bastenakkers – Ham’ werd goedgekeurd op 5 augustus 2014. Dit plan-MER omvatte het volledige projectgebied van het geactualiseerde Sigmaplan voor de Zeeschelde Gentbrugge – Melle & Bastenakkers. Het plangebied van dit plan-MER is ruimer dan het gebied dat nu opgenomen wordt in het RUP.

Planningscontext

- In de bindende bepalingen van het RSV is opgenomen dat het Vlaams Gewest de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur afbakt in gewestplannen of gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen waarvan 125000 ha grote eenheden natuur of grote eenheden natuur in ontwikkeling (in overdruk), daarvoor is een toename nodig van 38000 ha natuur- en reservaatgebied t.o.v. 1994.
- In uitvoering van het RSV werd een ruimtelijke visie voor de buitengebied-regio Schelde-Dender uitgewerkt, het operationeel uitvoeringsprogramma daarvoor werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 28 november 2008. Het voorliggend RUP is één van de acties uit het operationeel uitvoeringsprogramma van de buitengebiedregio Schelde-Dender.
- Het plangebied is volgens het provinciaal ruimtelijk structuurplan deels gelegen in het deelgebied 'Scheldevallei, groene slagader van Vlaanderen' en deels in het deelgebied 'Oost-Vlaams kerngebied, groeipool in Oost-Vlaanderen'. Voor het deelgebied 'Scheldevallei' wordt door het optimaal benutten van de landschappelijke en ecologische potenties de ontwikkeling tot groene long in de Vlaamse Ruit vooropgesteld. Voor het deelgebied 'Oost-Vlaams kerngebied' wordt o.m. het inschakelen van de openruimte-structuren als verbinding tussen het stedelijk gebied en de omgevende open ruimte als beleids optie vooropgesteld, alsook het doortrekken van de valleien als ecologische en recreatieve assen in het stedelijk gebied.
- De vallei van de Zeeschelde is in het PRS geselecteerd als natuur-verbingsgebied (5N13). Als elementen die de verbinding schragen vermeldt het PRS: rietland- en stroken, slikken, nat grasland, ruigte, zoetwaterschorren, wilgenstruweel, valleibos.
- Het plangebied maakt deel uit van het traditioneel landschap 'De Scheldevallei stroomafwaarts Gent', waarvoor het PRS volgende valorisatieperspectieven vooropstelt: het behoud van de resterende natuurrelicten, het vrijwaren van bebouwing van om het even welke aard in de valleigebieden, het beheersen van de recreatiedruk, bijzondere aandacht voor de gradiënten en toposequenties in het landschap, accentueren van de waardevolle taluds, meanders en donken in hun omgeving, en een gedifferentieerde aanpak voor de verschillende riviersegmenten.
- Het deelgebied 'Cluster Bastenakkers – Ham' is gelegen in de relictzone 'Scheldevallei van Gent tot Wetteren'. Vanuit het PRS wordt het behoud van deze waardevolle landschappen vooropgesteld.
- Ter hoogte van het plangebied bestaan geen (ontwerp) provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen.
- De strategische visie van de conceptnota 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 20-50' bevat 4 ruimtelijke principes als toetsende elementen waaraan ruimtelijk beleid en projecten worden onderworpen:
  - o Principe 1: Nabijheid en bereikbaarheid:
    - Ruimtelijke ontwikkelingen worden gebundeld op plaatsen die multimodaal ontsloten zijn.
    - De aanleg van mobiliteitsinfrastructuur versterkt de multimodale bereikbaarheid van de knooppuntlocaties.
  - o Principe 2: Meervoudig en intensief ruimtegebruik:
    - De beste ruimtelijke oplossing is de oplossing die het meest efficiënt gebruik maakt van de schaarse ruimte.

- Meervoudig en intensief ruimtegebruik is de norm. Nieuwe projecten die de ruimteclaims van slechts één partij behartigen, zijn onwenselijk of onafgewerkt.

- Meervoudig en intensief ruimtegebruik moet ook de ruimtelijke kwaliteit verhogen.

o Principe 3: Ecosysteemdiensten versterken:

- Elke ruimtelijke ontwikkeling dient rekening te houden met de ecosysteemdiensten die de omgeving levert.

- Ruimtelijke ontwikkelingen dienen deze ecosysteemdiensten te respecteren en waar mogelijk te versterken.

- Ruimtelijke ontwikkelingen die ecosysteemdiensten schaden, zijn onwenselijk. Ze dienen vermeden, hersteld of gecompenseerd te worden.

o Principe 4: Maatschappelijke betaalbaarheid:

- Projecten zoeken een goed evenwicht tussen de ruimtelijke en maatschappelijke meerwaarde op korte en op lange termijn. Onder lange termijn worden terugkerende kosten voor onderhoud en exploitatie verstaan, alsook de kosten voor hergebruik en omkeerbaar ruimtegebruik.

- Projecten zoeken eveneens een correct sociaal evenwicht tussen de lusten en lasten die ze met zich meebrengen en verdelen deze rechtvaardig.

Overeenstemming met het PRS, de strategische visie van de concept-nota, (ontwerp) PRUP's en direct werkende normen op provinciaal niveau

- Dit advies toetst het gewestelijk RUP aan het Provinciaal Ruimtelijk Structuurplan (PRS) Oost-Vlaanderen, aan de strategische visie van de conceptnota 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 20-50'.

- Het gewestelijk RUP 'Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham' geeft uitvoering aan het RSV, het operationeel uitvoeringsprogramma van de buitengebiedregio Schelde-Dender, en aan het Sigmaplan.

- De planopties van de deelgebieden die in het gewestelijk RUP zijn opgenomen zijn niet strijdig met de bepalingen van het PRS of met de strategische visie van de conceptnota 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen 20-50'.

- In de toelichtingsnota wordt aangegeven dat het RUP opgemaakt wordt voor het beheersen van het overstromingsrisico en voor het behalen van de natuurdoelstellingen in het Zeescheldebekken. Deze planopties worden gekaderd binnen het geactualiseerde sigmaplan, en ook binnen het bekkenbeheerplan van het Benedenscheldebekken en het geïntegreerd plan Zeeschelde Gentbrugge-Melle (toelichtingsnota, pag. 29, inclusief voetnoot), van waaruit een natuurcompensatie vooropgesteld wordt voor het verdwijnen van getijdennatuur. Het is aangewezen deze bepalingen uit de toelichtingsnota te kaderen binnen de historiek, de inzichten en de visies die voor het volledige project 'Zeeschelde Gentbrugge – Melle en Bastenakkers' aan de orde waren. Het verdwijnen van getijdennatuur is vanuit het huidige ontwerp RUP niet meer aan de orde.

- Met betrekking tot het flankerend landbouwbeleid wordt wel aandacht gevraagd voor het hiernavolgende:

- Het RUP vertaalt het jarenlange onderzoekstraject van de Vlaamse Waterweg in overleg met gemeenten, provincie en andere stakeholders in een PRUP met bestemmingen en stedenbouwkundige voorschriften en een flankerend beleid.
- In de zones Ham en de voormalige zandwinningsput in Melle is er weinig landbouw aanwezig en is de impact dan ook beperkt. In beide gebieden is er wel grasland in gebruik door een landbouwer. In Bastenakkers is het gebruik van de gronden nagenoeg volledig landbouw met vnl grasland, mais, boomkwekerij. Dat gebruik kan behouden blijven, behoudens op de locaties waar de dijken komen en waar er buffercapaciteit voor water van landinwaarts voorzien wordt.
- Het document voorziet financiële compensatie voor eigenaars en voor gebruikers, in dit geval dus vnl landbouwers wanneer ze door de gevolgen van het RUP beperkt worden in het gebruik van hun gronden. Dat is het geval voor de percelen in Melle en Ham waar de graslanden omgezet worden naar getijdennatuur en dus wellicht niet meer bruikbaar zullen zijn. Het document zegt ook dat de compensatie niet automatisch toegekend wordt maar dat de gebruikers die menen recht te hebben op een compensatie daarvoor een aanvraag kunnen indienen.
- Er zijn twee bemerkingen rond het flankerend landbouwbeleid:

➤ Het lijkt ons niet meer dan normaal dat de gebruikers individueel aangesproken zullen worden om hen in te lichten over de toekomstige inrichting van het gebied en de gevolgen voor hen. Het lijkt dat met de nieuwe inrichting het gebruik van de gronden niet meer mogelijk zal zijn. Maar misschien zijn er wel mogelijkheden tot medegebruik in de nieuwe inrichting ook al is er getijdennatuur. (In het verdrongen land van Saeftinge is ook 250 ha getijdennatuur in medegebruik met een landbouwer.) Dat kan de landbouwer in kwestie niet opmaken uit de documenten uit het openbaar onderzoek. Een onderhandeling met elke gebruiker dringt zich dan ook op ikv het Flankerend Landbouwbeleid.

➤ Wat de gebruikers in Bastenakkers betreft wordt gezegd dat het gebied maar heel zelden onder water zal lopen en dat een normale landbouwexploitatie mogelijk zal blijven, zij het met de overdruk van landbouwgebied met ecologisch belang wat wel gevolgen heeft naar drainage, scheuren van grasland, nivelleren enz maar het landbouwgebruik op zich niet in het gedrag brengt. Wat in het document onder de flankerende maatregelen niet vermeld wordt is hoe men zal omgaan met schade wanneer het gebied toch aangesproken wordt als overstromingsgebied. Een zeldzame keer zal het gebied wel onderlopen en voor heel wat percelen kan er tot meer dan 4 m water op de gewassen staan. Het spreekt voor zich dat de schade totaal zal zijn voor de ondergelopen percelen. Wordt die schade vergoed door een éénmalige vergoeding voor mogelijke toekomstige schade? Zal de schade vergoed worden wanneer ze zich voordoet? Hoe zal die schade bepaald worden? Wordt ze 100% vergoed, dan wel maar deels? En wat met vee of paarden, kunnen die er nog gehouden worden? Wat als er dieren verdrinken, kunnen die vergoed worden of kan men beter geen dieren laten grazen in het gebied? Is er een systeem om boeren te verwittigen wanneer er mogelijks een overstroming kan komen zodat boeren hun dieren kunnen weg halen? Deze systemen zijn op de vergaderingen besproken maar zijn niet terug te vinden in de documenten. Er was een werkgroep landbouw die heel wat maatregelen besproken heeft maar daar is nauwelijks iets van terug te vinden in de teksten.

3. Besluit

Artikel 1. Het ontwerp gewestelijk RUP 'Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham' te Melle, Destelbergen en Wetteren wordt gunstig geadviseerd mits rekening gehouden wordt met de bemerkingen in het besluit.

Art. 2. Een afschrift van dit besluit zal voor verder gevolg gezonden worden naar het Departement Omgeving van de Vlaamse overheid.

Gent,

namens de Provincieraad:

De provinciegriffier, De voorzitter,

Albert De Smet Phaedra Van Keymolen